

نگاهی اجمالی به تکنولوژی آموزشی

چند دهه ای بیش نیست که اصطلاح “تکنولوژی آموزشی” جایی برای خود در فرهنگ تعلیم و تربیت جهان اختصاص داده است. قبل از آنکه کاربرد تکنولوژی آموزشی با مفهوم جدید و مترقی آن مطرح شود، برنامه ریزان و معلمان در راه بهبود امر تدریس و حصول نتایج بهتر آموزش از مواد و وسایل آموزشی با مفهوم “سمعی و بصری” آن کمک می گرفتند

امروزه اصطلاح “تکنولوژی آموزشی” مفهومی مترقی و تکامل یافته را به همراه دارد و زمینه بهره گیری از آن صرفاً به کاربرد مواد و وسایل آموزشی خلاصه نمی شود و مفهومی جدیدتر و وسیع تر می باشد. می توان آن را به مهندسی آموزش تشبیه نمود

از نظر لغوی ((تکنولوژی، واژه مرکبی است که از دو واژه مستقل تکنیک **Technique** (به معنی راهکار، روش اجرای کار) و **Logy** (به معنی ساخت) درست شده است. پس: تکنولوژی یعنی شناخت راهها و روشهای کار و عمل))

و براین اساس می توان نتیجه گرفت که تکنولوژی آموزشی عبارت است از شناخت راهکارهای آموزشی و روش اجرای کارهای آموزشی

همانطور که در بالا اشاره شد با اینکه زمان زیادی از شکل گیری این علم نگذشته تغییر و تحولات زیادی در آن به وجود آمده، این تغییر و تحولات را درمرحله بررسی می کنیم که آغاز آن از حدود سال ۱۹۰۰ میلادی است و بتدیج گسترش یافته و ماهیت آن تغییر محسوسی داشته است.

تعریف تکنولوژی آموزشی بر اساس رویکرد تلفیقی:

عبارت است از روش منظم طراحی ، اجرا و ارزیابی کل فرایند تدریس - یادگیری با استفاده از هدفهای بخصوص (آموزشی) و بهره گیری از یافته‌های پژوهش در روانشناسی و ارتباطات انسانی و بکار گیری ترکیبی از منابع انسانی و غیر انسانی به منظور ایجاد یادگیری موثرتر ، عمیق تر و پایدارتر.

اجزای تشکیل دهنده تعریف تکنولوژی آموزشی:

- ۱ - روش منظم طراحی ، اجرا و ارزیابی کل فرایند تدریس - یادگیری.
- ۲ - استفاده از هدفهای بخصوص (آموزشی).
- ۳ - بهره گیری از یافته‌های پژوهش در روانشناسی و ارتباطات انسانی.
- ۴ - بکار گیری ترکیبی از منابع انسانی و غیر انسانی .
- ۵ - ایجاد یادگیری موثرتر ، عمیق تر و پایدارتر.

شرح اجزای تشکیل دهنده تعریف تکنولوژی آموزشی:

۱ - روش منظم طراحی ، اجرا و ارزیابی کل فرایند تدریس - یادگیری

۲ - استفاده از هدفهای بخصوص (آموزشی)

الف - فرایند، یعنی پویایی و در جریان و در گردش بودن و در این تعریف به منزله این است که آموزش و یادگیری ایستا نیستند همواره و پیاپی صورت می گیرند .

ب - جریان آموزش و یادگیری هر دو با هم مد نظر می باشند و با هم در نظر گرفته می شوند و بیانگر آن است که تدریس و یادگیری توأم با هم هستند.

ج - در یک جریان آموزش و یادگیری ، این آموزش و یادگیری بر اساس یک سری اهدافی که از قبل مشخص شده اند صورت می گیرند و در واقع می توان گفت وقتی که جریان تدریس و یادگیری رخ می دهد بر اساس هدفهای معین آموزشی است .

د - از طرف دیگر این جریان تدریس و یادگیری با توجه به جنبه های طراحی ، اجرا و ارزیابی ، پیاپی صورت می گیرد و به آن عمل می شود و مرحله به مرحله می توان دانست که تا چه میزان اهداف مورد نظر تحقق یافته و یا نیافته اند و آیا برنامه خوب بوده یا نه و در آن نقصی وجود داشته و یا نداشته است .

ه - طراحی ، اجرا و ارزیابی نظام دارند بر اساس این سه مرحله است که جریان تدریس - یادگیری صورت می گیرد . این سه مرحله هر یک ویژگیهای خاص خود را دارند که باید به شکل سیستماتیک و نظام یافته باشند تا بتوان بهترین بهره را از آنها بدست آورد .

۳ - بهره‌گیری از یافته‌های پژوهش در روانشناسی و ارتباطات_ انسانی

الف - در انجام مراحل سه‌گانه طراحی، اجرا و ارزیابی باید از نتیجه تحقیقات در زمینه یادگیری انسان (روانشناسی و روانشناسی یادگیری) بهره‌برد.

ب - باید ارتباط، مفاهیم، چگونگی و انواع آن را شناخت و از قوانین ارتباطات انسانی همراه با قوانین روانشناسی که قبلاً ذکر شد در آموزش بهره‌برد.

ج - قوانینی مانند تشویق، تنبیه و دیگر مسائل این علوم، مثل تمرین و تکرار و غیره نیز در اجرای سه مرحله فوق‌الذکر مؤثرند و باید مورد بهره‌برداری واقع شوند.

۴ - بکارگیری ترکیبی از منابع انسانی و غیر انسانی

۵ - ایجاد یادگیری مؤثرتر، عمیق‌تر و پایدارتر

الف - در جریان کار باید درکنار بهره‌مندی از نتایج تحقیقات روانشناسی و ارتباطات انسانی از مجموعه‌ای از عناصر انسانی و غیر انسانی مفید و مؤثر نیز استفاده نمود.

ب - در کار تدریس می‌توان از انسانهای مختلف، در زمینه‌های مختلف درسی بهره‌برد بطور مثال استفاده از یک کشاورز برای درس زراعت و یا یک متخصص برق در موضوع مربوطه و یا مثلاً یک پزشک برای بخش پزشکی کتاب حرفه و فن مقطع راهنمایی تحصیلی و غیره که به جذابیت تدریس و ارائه مطالب علمی کمک می‌کند.

ج - از دیگر موارد قابل استفاده و مؤثر در تدریس می‌توان به استفاده از مواد، وسایل و رسانه‌های آموزشی، ماکتها و مدلها، بازدیدها و گردشهای علمی و دیگر زمینه‌های مشابه اشاره نمود.

نتیجه کلی:

در نهایت می‌توان گفت استفاده از روشها و کاربرد وسایل مختلف همراه با برنامه ریزی مناسب، که تمامی این کارها در جهت افزایش راندمان و کارایی امر تدریس و یادگیری می‌باشد یعنی کیفیت تدریس و کار کلاس مطلوبتر شده ، اهداف مورد نظر تحقق یافته و همچنین در زمان محدودتری تعداد افراد بیشتری را می‌توان تحت پوشش آموزش قرار داد .

برخی از فواید تکنولوژی آموزشی بر اساس تعریف فوق الذکر عبارتند از :

۱ - افزایش میزان یادگیری فراگیران در زمان مشخص .

۲ - افزایش میزان عمق یادگیری در فراگیران .

۳ - افزایش کمییت بیشتر تدریس در زمان کمتر (تعداد فراگیران) .

۴ - آموزش مطالب بیشتر ، یادگیری سریعتر و بادوام تر .

۵ - انفرادی کردن آموزش در کلاس جمعی .

۶ - همگانی کردن و مادام العمر کردن آموزش و یادگیری .

و ...

تهیه و تنظیم : سید امین موافقی

کارشناس تکنولوژی آموزشی

